TRIBUNA

Les transicions a l'economia d'ara mateix

Guillem Lopez i Casasnovas
UPF

Aquest és un concepte de moda al futbol –les transicions permeten oportunitats–, com ho és la idea de créixer (el capital humà del futbolista) per ser un bon rematador i guanyar partits. Jugant a la defensiva no se'n guanyen. Fer *catenaccios*, acumular defenses per no perdre, és un signe de debilitat. També en la política, refugiant-se en lleis immutables no es llaura el futur ni es guanya la lliga.

En l'economia, avui, les transicions són també decisives. L'estat actual del món fa menys interessants, prometedores, les R de resistir, recuperar, refer, reformar... Respecte de les T de transitar, transformar. A escala mundial, tenim entre mans tres transicions crucials: la de l'emergència climàtica, la demogràfica dels moviments migratoris i la tecnològica, amb l'adaptació de la intel·ligència artificial en tots els ordres de la vida. Tots hi estem involucrats: són indefugibles i no són resolubles sense acords globals. I ens han de preocupar, i molt.

Però vista la incidència de cadascú de nosaltres en particular en moltes d'elles, ens haurien d'ocupar amb una orientació diferent. A l'esfera local, i de manera coherent amb les globals, tenim ara mateix tres transicions a salvar. La primera, la de caminar cap a un nou model productiu; la segona, la de buscar un nou equilibri per al benestar social al país, i la tercera, la d'un nou encaix polític de Catalunya amb l'Estat. Les tres transicions requereixen la màxima atenció de tots nosaltres com a agents econòmics, socials i polítics, sense que es pugui separar la interferència entre aquests rols.

Certament, Catalunya requereix un nou model productiu. La indústria s'ofega entre els fums del motor de combustió i de la química tradicional; la ramaderia ho fa entre purins, i l'agricultura, consumidora màxima de recursos hídrics, no sempre ofereix un retorn de prou valor afegit. I el cert, però, és que necessitem els tres sectors, ja que en depenen l'exportació del país i, en bona part, la productivitat de l'economia. Els condicionaments per a la transformació d'aquesta situació venen requerits, primer, per salvar el nostre propi medi ambient, l'hàbitat que respirem; però ara també per l'exigència europea dels fons Next Generation, que abasten àdhuc les regulacions sobre el tipus d'inversions que poden finançar els bancs.

XAVIER CERVERA

Cal transitar cap a economies més verdes, circulars, transformadores del teixit econòmic

Recursos naturals esgotables, escassetat hídrica, mobilitat insostenible marquen *tempus* sense pausa. Els sectors productius han de reaccionar, i l'economia s'ha d'ajustar al que anomenem la capacitat de càrrega possible per a l'entorn natural, que ens privilegia i condiciona a la vegada. I per això cal transitar cap a economies més verdes, circulars, transformadores del teixit econòmic.

En la transició, com deia, ens cal també un nou pacte generacional per a una societat que ja no pot compensar el seu benestar amb un "tot per a tots" sobre la base universalista de la despesa social tradicional. Ras i curt, podríem dir que fins ara l'economia remunerava el talent, les capacitats i la productivitat dels més joves, i la despesa social feia d'aixopluc dels nostres pares, que no havien tingut tantes oportunitats. Ja fa un temps que aquest no és el cas. Avui, mèrits i oportunitats no signifiquen el mateix que en el passat, i tampoc el mercat de treball no remunera els nostres joves de manera suficient per assegurar mínimament el seu benestar, i menys encara per poder vehicular, amb impostos i cotitzacions, el finançament de la despesa social que esperen la nostra gent gran. Els nous equilibris en l'equitat intergeneracional requereixen compartir millor l'esdevenir de la productivitat amb la demografia i l'allargament de l'esperança de vida. Per això, l'Estat de benestar tradicional, tal com el coneixem, més que consolidar-se, el que cal és flexibilitzar-lo; lluny d'anquilosar-se burocràticament, cal que agafi múscul i es mostri solvent per fer front als reptes que tenim al davant. Per a això, el nostre Govern, gestor de la despesa més eficient, ha de ser valent i comptar amb la capacitat de decisió efectiva que li limita l'actual marc de finançament autonòmic.

Ens cal un nou pacte intergeneracional per compartir millor la productivitat

Per tant, Catalunya, descontenta, desencisada, requereix transitar cap a un nou marc de relació amb l'Estat espanyol: més bilateral, amb més reconeixement de la voluntat d'autogovern, des d'una cultura i llengua a preservar, i una cohesió social a mantenir. Si es vol fer des de la Constitució actual (tot i que no s'entén la raó de no modificar-la, efectivament, després de tants anys), s'ha de recuperar allò de "Comunitats de via ràpida i Comunitats de via lenta", les de l'article 143 i les del 151, l'Espanya de les nacionalitats i de les regions. Sortir del parany d'un sol model de finançament basat avui en les necessitats fiscals –l'Estat ho recapta tot i estima el que necessiten cadascun dels seus territoris dependents– i permetre, per a qui ho vulgui, un model basat en la capacitat fiscal, amb més responsabilitats tributàries i amb un pacte de solidaritat extensible als avui concerts forals.

Res de tot això aquí esmentat és senzill, però, per transitar, cal començar a caminar.